

HAKEMUS VNK-hakuun 8.5.2015 (Yhtäköyttä)

Painopistealue: Parempi päätöksenteon tietopohjan kokonaiskuva

Teema: Millaisia välineitä ja toimintamalleja tarvitaan julkisen sektorin kokonaisvaltaiseen tiedolla johtamiseen? (1 välineet ja toimintatavat)

Hankkeen nimi: Yhteiset tietokäytännöt tutkimuksessa ja päätöksenteossa (YHTÄKÖYTTÄ)

Hankkeen avainsanat: päätöksenteko, päätöksentekojärjestelmät, tutkimustoiminta, vaikutukset, arviointi, tieto, tietokannat

Tausta

Tiedolla johtaminen ja päätöstuen tarve (evidence-based decision making) ovat viime vuosina nousseet tärkeiksi politiikkaa ja tutkimuskenttää ohjaaviksi tavoitteiksi. Tästä kertovat myös sektoritutkimuslaitosten uudelleenjärjestelyt ja rahoituskäytäntöjen muuttaminen. On muitakin muutoksia, jotka toisaalta ovat tehneet mahdolliseksi tiedolla johtamisen ja paremman päätöstuen ja toisaalta lisänneet niiden tarvetta monimutkaistuvassa maailmassa. Näiden lyhyt esittely on paikallaan tämän hakemuksen viitekehysten ymmärtämiseksi.

Tiedolla johtaminen on yhä keskeisempi osa valtionhallinnon toimintaa. Tietoa käytetään hyväksi niin hallinnon sisäisessä ohjauksessa ja koordinoinnissa että ulkoisessa, yhteiskunnan eri sidosryhmien ja toimijoiden toimintaa ohjaavassa toiminnassa. Valtioneuvoston ministeriöiden **älystrategiat** ovat esimerkki tavoista hyödyntää valtionhallinnon avainasemaa tiedon tuotannossa ja koordinoinnissa, korostaen valtionhallinnon roolia eri sidosryhmien oman toiminnan mahdollistajana. Konsortioistamme löytyy myös älystrategiatyön asiantuntemusta. Älystrategioiden fokuksessa on ollut yhteisen tietopohjan rakentaminen ja tiedon laajamittainen hyödyntäminen, joita tässäkin hankkeessa edistetään.

Päätöksenteko tarvitsee tuekseen yhteisen tietopohjan ja ennakoon tehtäviä **vaikutusarviointeja**, kuten OHRA-ryhmäkin on raportissaan todennut. [1] Vaikutusarviointien tarvetta on viime aikoina korostettu muutenkin, esimerkiksi Valtion taloudellisessa tutkimuslaitoksessa. [2] Perinteiset vaikutusarviointit ovat kuitenkin kehittyneet yksittäisen päätöksentekijän tilanteisiin, joissa tarkastellaan tyypillisesti vain muutamia tekijöitä kerrallaan. Vaihtoehtoisesti monimutkaisia asioita tyydytään tarkastelemaan yleisellä tasolla kuvaillen. Olemme olleet mukana tarkastelemassa hyöty-riskinarvioinnin nykytilaa ja kehitystarpeita. [3] Tässä työssä totesimme, että vaikutusarviointityö on siirtymässä kohti a) arvioinnin ja päätöksenteon sekä sidosryhmien näkemysten parempaa yhdistämistä, b) täsmällisten poliittisten tarpeiden huomiointia arviointien rajauksessa, c) monenlaisten hyötyjen ja riskien yhteistarkastelua, ja d) tieteellisen tiedon ja arvojen sisällyttämistä. [4] Hyvän päätöstuen on syytä huomioida näitä tekijöitä.

On tärkeää huomata, että yksittäisen päätöksen tarvitsema päätöstuki kytkeytyy läheisesti tarpeeseen seurata ja ohjata päätöksentekoa koko valtionhallinnon tasolla. Jos yhtä päätöstä varten kerätään tietoja **yhteiseen tietopohjaan**, se voidaan ja se pitää toteuttaa niin, että kaikki muut päätösprosessit pystyvät hyödyntämään saman tiedon helposti. Jos tästä tietopohjasta todella kehittyy yhteinen työtila, asioita voi kehittää parantamalla työtilaa ja sen sisältöä, ja tapauskohtaisen ohjaamisen tarve vähenee. Samoin työ tehostuu sitä enemmän, mitä laajempaan käyttöön yhteinen työtila ja toimintamallit leviävät. Niinpä yksittäistä päätösprosessia ja valtionhallinnon kehittämistä

kannattaa tarkastella yhdessä.

Avointa dataa tulee entistä enemmän ja nopeammin tarjolle. Samoin **massadata** (Big Data) eli isot aineistot ja aikasarjat tarjoavat mahdollisuuksia tutkia aiheita, joita ei dataa kerätessä edes ajateltu. Tämä toisaalta helpottaa arviointien tekoa ja näytön saamista päätösten tueksi mutta toisaalta edellyttää parempaa kykyä löytää, seuloa ja jalostaa tietoa hyödylliseen muotoon päättäjälle. Tarvitaan siis yhteenvetämisen taitoa, mutta sen käytännöt eivät ole vielä riittävän kehittyneitä mahdollisuuksiin ja tarpeisiin verrattuna. Tähän on kehitettävä uusia toimintamalleja ja työkaluja.

Avoin hallinto on viime vuosina 65 maahan levinnyt liike, jonka tavoitteena on kehittää ja avata hallinnon prosesseja. [5] Sen priimusmoottorina ovat toimineet erityisesti Yhdysvallat ja Iso-Britannia, mutta myös Suomessa tähän suuntaan on alettu edetä. Useita muitakin avointa yhteiskuntaa edistäviä hankkeita on, esimerkiksi D-Cent (hajautetut kansalaisosallistumisen työkalut, dcenproject.eu), Avoin ministeriö (kansalaisaloitteet, avoinministerio.fi), Appgree (ratkaisunhakusovellus, appgree.com), Agora Voting (turvallinen sähköinen äänestäminen, agoravoting.com), DemocracyOS (päättöksenteko virtuaalikokouksissa, democracyos.org). Teknisiä ja sosiaalisia ratkaisuja päätöksenteon kysymyksiin alkaa siis olla, ja konsortiomme pitää sisällään avoimen hallinnon syväasiantuntijoita. Haasteena on kokonaiskuvan saaminen ja hyödyllisten toimintamallien ja työkalujen valikoiminen valtioneuvoston käyttöön. Juuri sitä tässä hankkeessa tehdään.

Tavoitteet

Hanke pyrkii selvittämään, millaisilla välineillä ja toimintatavoilla valtioneuvosto voi tukea kokonaisvaltaista tiedolla johtamista ja tutkimusaineistojen parempaa hyödyntämistä päätöksenteossa. Tavoitteena on soveltaa uusimpia koeteltuja avoimia toimintamalleja kokonaiskuvan muodostamiseksi valtionhallinnon TEAS-toiminnasta sekä toiminnan puitteissa tuotettujen tietoaineistojen hyödyntämiseksi.

Hakukuulutuksessa määritellään seuraavat tutkimuskysymykset:

- Tutkimuskysymys 1: Miten tietoaaineistoihin liittyvillä teknisillä ja toiminnallisilla ratkaisuilla parannetaan valtioneuvoston päätösten laatua ja vaikuttavuutta ja miten digitalisaatio parantaa tietoon perustuvaa päätöksentekoa?
- Tutkimuskysymys 2: Millaisia laajoja tietoaaineistoja kokoavia, yhteenvetäviä ja hyödyntäviä välineitä ja toimintamalleja on käytettävissä valtionhallinnon päätöksenteon ja hallituksen johtamisen tueksi? Millaisia hyödynnettävyyttä parantavia visuaalisia ja teknisiä ratkaisuja nämä sisältävät?
- Tutkimuskysymys 3: Miten tietoa valtioneuvoston ja ministeriöiden TEAS-toiminnasta kootaan, seurataan, muokataan ja visualisoidaan siten, että se on entistä helpommin hyödynnettävissä? (MI. sekä toiminnan ja seurannan organisointi ja prosessit, joilla selvitys- ja analyysitietoa ja sen luomia aineistoja hyödynnetään, mutta myös tarvittavat tekniset ratkaisut, kuten ”Hankegalleria” (ks. www.hankegalleria.fi) tai muu julkisesti rahoitettua tiedontuotantoa seuraava ja visualisoiva ratkaisu).
- Tutkimuskysymys 4: Miten digitalisaatio parantaa päätöksentekoa?

Kysymyksissä 1 ja 2 päähuomio on tietoaaineistoissa ja niiden käsittelyssä (*Miten tietoaaineistoja tulisi käsitellä?*). Tämä onkin olennaista näyttöön perustuvassa päätöksenteossa. Tärkeää on myös tiedon jalostaminen päätöksentekoa palveleviksi vaikutusarvioinneiksi OHRAn suositusten mukaisesti. Työssä on siis syytä tarkastella tietoaaineistoja yleisesti, tietoaaineistojen hyödyntämistä tukevia ratkaisuja ja myös niiden käyttöä vaikutusarviointien pohjana.

Kysymyksessä 3 ja osittain kysymyksessä 2 keskitytään päätösvalmistelutyön seurantaan ja ohjaukseen sekä näiden kehittämiseen (*Miten varmistetaan, että tietoaaineistojen käsittely on tehokasta?*). Tämä työnohjauksen näkökulma kytkeytyy tiiviisti kysymysten 1 ja 2 tarkasteluun:

tietoaineistojen lisäksi tarkastellaan niitä työprosesseja, joiden avulla tietoaineistoja tuotetaan eri toimijoiden toimesta ja jalostetaan päätöksenteon tueksi.

Kysymys 4 vetää yhteen muut kysymykset ja korostaa digitalisaation merkitystä tiedon jalostamisessa ja välittämisessä. Koska huomio on erityisesti valtakunnallisessa päätöksenteossa, on hankkeessakin syytä keskittyä siihen. Kuitenkin digitalisaatio on laajempi käsite, ja siksi kehitettävillä toimintamalleilla on eduksi olla laajempaa käytettävyyttä esimerkiksi kuntien toiminnassa tai yksityisellä sektorilla.

Menetelmät

Aiempi työ johon hanke perustuu

Aluksi lienee hyvä täsmentää keskeisiä käsitteitä. *Toimintamalli* on vakioitu ja kirjallisesti kuvattu ohje jonkin työn suorittamiseen. Päätöksenteosta puhuttaessa kyseessä on lähes aina tietotyö, ja siksi tässä hankkeessa keskitytään tietotyöhön. *Käytäntö* tarkoittaa sitä työn suorittamisen tapaa, joka on vakiintunut käyttöön. *Työkalu* tarkoittaa tietokoneohjelmaa, verkkosivustoa, lomaketta tai jotain muuta teknistä apuvälinettä työn tekemiseen. *Päätösvalmistelu* on kaikkea sitä tietotyötä, jolla kerätään ja jalostetaan tietoa varsinaisen päätöksen tekemisen tueksi. Tavoitteena tietenkin on, että toimintamallit oikeasti ohjaavat tekemään työn hyvin ja tehokkaasti; että käytännöt vastaavat toimintamalleja; ja että työkalut tukevat toimintamallin mukaista työtä. Ongelmia kuitenkin esiintyy kaikissa näissä kolmessa asiassa. Seuraavaksi esittelemme muutamia jo käytössämme olevia ratkaisuja näiden ongelmien vähentämiseen.

Innokylä

THL on kehittänyt Innokylä-verkkotyötilan ja virtuaaliyhteisön parantamaan sosiaali- ja terveysalan toimintamalleja ja jalkauttamaan niitä käytännöiksi kentällä (innokyla.fi). Tämä toiminta on mahdollista laajentaa muillekin toimialoille tietotyötä kehittämään. Tässä hankkeessa hyödynnämme Innokylän periaatteita ja työkaluja.

Avoim päätöksentekokäytäntö

THL:ssä on usean vuoden ajan tutkittu ja kehitetty toimintamalleja ja työkaluja tutkimustiedon paremmaksi tuottamiseksi päätöksentekoon ja toisaalta päätöksenteon kehittämiseksi paremmin tietoa hyödyntäväksi. Tätä kehitettyä kokonaisuutta kutsutaan *avoimeksi päätöksentekokäytännöksi*, ja se sisältää mm. avoimet vaikutusarvioinnit.^{[6] [7] [8]} Sen olennaisia piirteitä ovat tietotyön tuloksellisuutta edistävät toimintaperiaatteet (esim. avoimuus ja kritiikki), työn seurannan ja ohjauksen käytännöt sekä työtä tukevat verkkotyökalut (erityisesti Opasnet-verkkotyötila fi.opasnet.org).

Avoim arviointi

Avoim arviointi on vaikutusarviointi, joka toteutetaan avoimesti verkossa noudattaen tutkimustyön periaatteisiin perustuvia osallistumissääntöjä. Yksi säännöitä, *kohteellisuus*, tarkoittaa sitä, että jokaisella yksittäisellä aiheella on oma kohteensa (käytännössä verkkosivu yhteisessä työtilassa), jonne sitä asiaa koskevat tiedot kerätään ja jossa sitä yhdessä jäsennetään. Jokainen aihe ja myös sen osa-aiheet muotoillaan tutkimuskysymyksiksi, ja kohteen tärkein tehtävä on tuottaa näihin kysymyksiin vastaus. Tavoitteena on tuottaa täsmällinen, kritiikinkestävä, perusteltu ja mielellään määrällinen kuvaus siitä, mitä vastauksesta tiedetään ja miten se kytkeytyy muihin aiheisiin. Epävarmuudet kuvataan todennäköisyyksinä. Avoimen arvioinnin tarkoitus on ennakoida, mitä suunnitellut toimenpiteet vaikuttaisivat tarkasteltaviin, yhteiskunnallisesti tärkeisiin asioihin (esimerkiksi terveys, kustannukset, taloudellinen kilpailukyky, ympäristön tila). ^[9]

Avoim tietotyö

Konsortion osapuolet, erityisesti Open Knowledge Finland, hyödyntävät ja kehittävät omassa toiminnassaan avoimia toimintatapoja, kuten *avoimen tietotyön* periaatteita, joilla mahdollistetaan työprosessien ja tuotosten läpinäkyvyys sekä nopea ja ketterä yhteistyö. Hankekonsortio hyödyntää näitä periaatteita hankkeen toteuttamisessa, mikä käytännössä tarkoittaa hankkeeseen liittyvien suunnitelmien, materiaalien ja tuotosten avointa ja yhteistyön mahdollistavaa käsittelyä verkkopohjaisilla työkaluilla. Tavoitteena on kehittää hankkeen aikana niitä toimintamalleja, joilla VNK-rahoitteiset tutkimus- ja selvityshankkeet voivat käydä avointa keskustelua hankkeen tavoitteista ja tuloksista eri sidosryhmien välillä jo hankkeen toteutuksen aikana. Hankkeen kokemusten ja esimerkin kautta toimintamalleja voidaan levittää myös muihin VNK-rahoitteisiin tutkimus- ja selvityshankkeisiin.

Hankkeessa tehtävä työ

Työpaketti 1. Kirjallisuuskatsaus ja nykyratkaisujen kartoitus ja esittely (kysymykset 1-3)

Aiemmin olemme tehneet kirjallisuuskatsauksia päätöksenteon tukemisesta ympäristöterveyden aihepiiriin liittyen. [7] [10] Myös muut ovat tehneet katsauksia asiantuntijoiden roolista päätöksenteon tukena.[11] Tieteellisen kirjallisuuden lisäksi on erilaisia hankkeita, joissa on kehitetty toimintamalleja ja työkaluja parempaan ja avoimempaan päätöksentekoon. Näitä ovat mm. EU-hanke D-Cent (dcenproject.eu), New Yorkin yliopiston the GovLab (thegovlab.org) ja monikansallinen Open Government Partnership (opengovpartnership.org), jossa Suomikin on mukana, sekä Britanniassa toimiva ESRC:n ja Nestan koodinoima Alliance for Useful Evidence.

Työssä tarkastellaan tieteellisen kirjallisuuden, yhteiskunnallisten kehittämishankkeiden ja työkalujen nykytilaa nimenomaan siltä osin, kuin ne palvelevat käytännön päätöstukea ja valtioneuvoston työtä Suomessa. Tarkastelun kohteena ovat niin työn tekemisen (kysymykset 1-2) kuin johtamisenkin (kysymykset 2-3) toimintamallit ja työkalut. Kartoituksen onnistumista tukee se, että osallistujilla on ennestään vankka osaaminen tämän alan kirjallisuudesta ja myös käytännön tietotyöstä päätösvalmistelussa. Tuloksena on esittely tärkeimmistä vaihtoehtoisista toimintamalleista ja työkaluista.

Työpaketti 2. Tarvekartoitus ja ratkaisujen kokeilut (kysymykset 1-3)

Tässä työpaketissa kartoitetaan valtionhallinnon tarpeita liittyen päätösvalmistelun toimintamalleihin ja työkaluihin sekä tutkimus- ja selvitystoiminnan kokonaiskuvan muodostamiseen. Lisäksi selvitetään työpaketissa 1 tunnistettujen toimintamallien ja työkalujen soveltuvuutta ja jatkokehitystarpeita näihin tarpeisiin. Työtä tehdään tiiviissä yhteistyössä toisaalta valtioneuvoston kanslian ja ministeriöiden, toisaalta tutkimus- ja selvitystoimintaan osallistuvien hankkeiden sekä muiden sidosryhmien kuten kansalaisjärjestöjen kanssa.

Tavoitteena on suunnitella ja kuvata menetelmiä, jotka perustuvat sekä kirjallisuudesta löytyviin tietoihin että tarvekartoituksen tunnistamiin näkökohtiin. Osana tätä suunnittelua voidaan toteuttaa myös toimintamallien tai työkalujen ketteriä kokeiluja sekä tutkimus- ja selvityshankkeiden tuottamien tietojen hyödyntämistä käytännössä. Uskomme, että ainakin jotkin ratkaisut ovat riittävän kypsiä kokeiltaviksi tämän hankkeen aikana.

Työpaketti 3. Sisäänajosuunnitelma (kysymys 4)

Kirjallisuuskatsaukseen (työpaketti 1) ja tarvekartoitukseen sekä mahdollisiin ketteriin kokeiluihin (työpaketti 2) perustuen tuotetaan tarkennettu suunnitelma siitä, miten hyväksi havaitut toimintamallit ja työkalut voitaisiin ottaa käyttöön ja millä aikataululla. Myös koulutuksen tarvetta arvioidaan tässä yhteydessä. Huomio on nimenomaan valtionhallinnon päätöstuen kehittämisessä, mutta tämän onnistumiseksi toimintamalleja lienee muutettava niin hallinnossa kuin tutkimuslaitoksissakin. Tämän kulttuurinmuutoksen askelmerkkejä hahmotellaan tässä sisäänajosuunnitelmassa.

Suunnitelmassa tarkastellaan myös eri toimijoiden roolia ja intressejä; tavoitteena on löytää win-win-ratkaisuja, joissa esimerkiksi yhtäaikaisesti parannetaan sidosryhmien osallistumismahdollisuuksia, parannetaan päätösvaihtoehtojen laatua vähentämällä sisäisiä ristiriitaisuuksia ja sujuvoitetaan poliittista prosessia. Yhtenä keskeisenä kysymyksenä on, mistä ja miten rakennetaan se toimintakyky eli operatiivisen kapasiteetti, jota uusien toimintamallien sisäänajoon ja toteuttamiseen tarvitaan.

Työpaketti 4. Koordinaatio ja viestintä

Koordinaattori (THL) hoitaa konsortion työn organisoinnin ja raportoinnin. Kaikki partnerit osallistuvat kaikkiin työpaketteihin kuitenkin siten, että THL vastaa kirjallisuuskatsauksesta ja Oxford Research tarvekartoituksesta. Open Knowledge Finlandin rooli on erityisen tärkeä tarvekartoituksen kokeilutoiminnan toteuttamisessa sekä sisäänajosuunnitelmassa. Sisäänajosuunnitelmasta vastaa THL.

Oxford Research vastaa viestinnästä ulospäin viestintä- ja vaikuttamissuunnitelman mukaisesti. Kuitenkin jokainen partneri jakaa hankkeen viestejä omien kanaviensa kautta ja kerää palautetta omilta yhteistyökumppaneiltaan esimerkiksi tarvekartoituksessa.

Hankkeelle perustetaan omat nettisivut Opasnet-verkkotyötilaan. Samoin pääosa työstä tehdään tässä avoimessa verkkotyötilassa ja muita verkkotyökalujen hyödyntäen, jotta tieto projektin etenemisestä leviää mahdollisimman helposti, ja työn sisältöä pääsee myös helposti kommentoimaan.

Aikataulu

Hanke alkaa elokuussa 2015 ja päättyy joulukuussa 2016. Hankkeen aikana on seuraavat virstanpylväät:

- Lokakuun lopussa 2015 tuotetaan ensimmäinen versio nykytilakatsauksesta (TP1) kommentoitavaksi.
- Joulukuussa 2015 tuotetaan ensimmäinen versio tarvekartoituksesta (TP2) kommentoitavaksi.
- Näiden pohjalta helmikuussa 2016 tuotetaan ensimmäinen versio sisäänajosuunnitelmasta (TP3). Tarkoituksena on tarjota konkreettista lisäarvoa ja suosituksia kevään VNK-hakujen sisältöön.
- Jos testaukseen sopivia toimintamalleja ja työkaluja löytyy ja jos se on VNK:n kannalta hyödyllistä, käynnistetään joitakin ketteriä kokeiluja kevään ja kesän 2016 aikana. Näiden kokemukset sisällytetään loppuraporttiin.
- Projektin loppuraportti valmistuu joulukuussa 2016. Se sisältää 1) kirjallisuuskatsauksen mahdollisista toimintamalleista ja työkaluista, 2) tarvekartoituksen tulokset, 3) mahdollisten ketterien kokeilujen kokemukset ja päätelmät ja 4) sisäänajosuunnitelman sekä suositukset jatkotoimista.

Hankkeen toteuttajat ja työnjako

- Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on kansallinen asiantuntija- ja tutkimuslaitos. THL tuo hankkeeseen aiheeseen tutkimuksellisuutta ja aihepiirin erityisasiantuntemusta. THL:llä on myös käytännön osaamista tietoaaineistojen hyödyntämisestä ja niihin liittyvistä työkaluista.
- Oxford Research on pohjoismainen tutkimus- ja konsultointiyhtiö, joka on erikoistunut julkisen sektorin konsultointiin, arviointeihin ja analyysihin. Oxford Research edistää hankkeen ja sidosryhmien hankkeen aikaista yhteistyötä ja tulosten hyödyntämistä.
- Open Knowledge Finland ry (OKFFI) on kansainväliseen Open Knowledge -verkostoon

kuuluva avoimuutta edistävä kansalaisjärjestö. Yhdistys on erittäin hyvin verkottunut avoimen datan ja päätöksenteon kehittämisen toimijoihin Suomessa ja ulkomailla. OKFFI vastaa hankkeessa kokeilutoiminnasta ja edistää toimintamallien sisäänajoa.

Varsinaisten partnerien lisäksi hanke pitää tiivistä yhteyttä olemassaolevien yhteyksien kautta päätöksentekijöihin, asiantuntijoihin ja muihin sidosryhmiin esimerkiksi Tietotekniikan tutkimuslaitokseen (HIIT), Yhteiskuntatieteiden filosofian tutkimuksen huippuyksikköön (TINT), sosiaali- ja terveysministeriöön ja Kuntaliittoon. Lisäksi pyritään yhteistyöhön OKM:n koordinoiman Avoimen tieteen hankkeen kanssa tutkimusaineistojen käsittelyyn liittyvissä kysymyksissä.

Työnjako on tarkemmin kuvattu työpaketissa 4.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Suomi on sikäli erinomaisessa tilanteessa, että avoimien näyttöön perustuvien päätöksentekomallien edistäjiä on niin hallinnossa, tutkimuslaitoksissa kuin kansalaisjärjestöissäkin. Ongelmana onkin parempien käytäntöjen leviämisen vitkaisuus pikemmin kuin osaamisen tai tiedon puute yhteiskunnassa. Tämä hanke tarttuu ongelmaan nimenomaan näiden tahojen yhteistyöllä.

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden osalta juuri tämä konsortio on hyvässä asemassa, koska meillä on kokemusta uusista toimintamalleista ja työkaluista päätöksenteon tukemisessa. Tämä konsortio on ollut aktiivisesti mukana kansainvälisessä päätöstukea kehittävässä tutkimustyössä ja toiminnassa (esim. EU-hankkeet Intarese, Heimtsa, Beneris ja Urgenche sekä Open Government Partnership). Olemme myös olleet mukana kansallisessa käytännön kehitystyössä (esim. ministeriöiden tulevaisuuskatsausten kirjoittaminen Opasnet-verkkotyötilassa tai STM:n Hyvinvointi kestävä kasvun perustana -hanke, valtioneuvoston älystrategiat sekä Avoimen tieteen hanke). Tämä on antanut aiheeseen syvällistä näkemystä. Lisäksi meillä on hyvät verkostot kansallisiin ja kansainvälisiin päätöksentekoa kehittäviin tahoihin kuten the GovLabiin (jonne on kahden kuukauden vierailukutsu syksyllä 2015), Avoimen hallinnon hankkeeseen ja avointa dataa ja avointa yhteiskuntaa edistäviin kansalaisjärjestöihin.

Tähänastinen työmme on osoittanut, että toimintamallien yhteiskunnallisen vaikuttavuuden edellytyksenä on niiden yleispätevyys, ja sitä tässä hankkeessa korostetaan. Tämä mahdollistaa toimintamallien levittämisen hallinnon tai tieteenalojen rajoista riippumatta uusille käyttäjille, mikä on erityisen tärkeää, kun painitaan ns. viheliäisten ongelmien eli hankalien, useille toimintasektoreille ulottuvien ongelmien kimpussa. Toimintamallien ja työkalujen pitää esimerkiksi olla lähtökohtaisesti kansainvälisiä, jotta myös ulkomaiset asiantuntijat voivat osallistua oman alansa kysymysten ratkaisuun englanniksi. Nämä päätelmät voidaan sisällyttää suomenkieliseen päätösvalmisteluprosessiin. Näin kansainvälinen osaaminen saadaan yksityiskohtineen kansallisen päätösvalmistelun käyttöön, ja puolestaan sen tulokset voidaan levittää kansainvälisesti.

Hankkeesta viestiminen

Hankkeessa on virkamiesten ja sidosryhmien tarvekartoitusta ja mahdollisesti kokeiluja, joissa viestintä tapahtuu käytännön työn ja kontaktien kautta. Jokainen työpaketti myös tuottaa oman tuotoksensa (raportti), jonka sisältöä jaetaan ja mainostetaan viestimissä sekä hankeorganisaatioiden omien verkkosivujen ja kanavien kautta. Viestinnän kannalta on olennaista, että raporteista tehdään ensin luonnokset, joilla saadaan näkyvyyttä ja myös kommentteja ennen työn viimeistelyä. Myös perinteisen tiedonvälityksen keinoin hankkeen tuloksia pidetään esillä. Katso myös työpaketti 4 sekä viestintä- ja vaikuttamissuunnitelma.

Yhteystiedot

Jouni Tuomisto
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos
Neulaniementie 4
PL 95
70701 Kuopio
sähköposti jouni.tuomisto(at)thl.fi, puh 0295246305

Palkkaerittely ja hankkeen vaatima työpanos

Laskennan perusteena on käytetty THL:n yleiskustannuslisiä (yleiskustannuskerroin 74 %, sivukulukerroin 58 %) ja keskipalkkaa 3500 €/htkk. Konsortion osapuolten keskipalkka ja yleiskustannus- ja sivukulukertoimet voivat vaihdella, kuitenkin siten, että kokonaiskustannus ilman ALV:a pysyy samana. Osapuolista Open Knowledge Finland ry. ei ole arvonlisäverovelvollinen. Oxford Research Oy puolestaan on arvonlisäverovelvollinen. THL on arvonlisäverovelvollinen, mutta sen arvonlisävero maksetaan sosiaali- ja terveysministeriön momentilta eikä sitä siten sisällytetä tähän.

6 PALKKAERITTELY JA HANKKEEN VAATIMA TYÖPANOS

Hankkeen rahoitusta hakevat organisaatiot	Palkattavan nimi, ammatinimike ja oppiarvo (tähän kohtaan vain haettavalla määrärahalla palkattavat henkilöt)	Työpanos htkk	Palkka ilman hlö-sivukuluja euroa/kk	Henkilö-sivukulut euroa/kk	Yhteensä euroa
THL	Arja Asikainen, tutkija FT Jouni Tuomisto johtaja tutkija LT, dos.	7,00	3.500,00	2.030,00	38.710,00
OKFFI	Teemu Ropponen toiminnanjohtaja DI, Raimo Muurinen YTK	4,00	3.500,00	2.030,00	22.120,00
Oxford Research	Jussi Nissilä	4,00	3.500,00	2.030,00	22.120,00
Yhteensä		15,00	52.500,00	30.450,00	82.950,00

7 HANKKEEN KUSTANNUSARVIO

	1. vuosi 20 15 euroa	2. vuosi 20 16 euroa	3. vuosi 20 euroa	Yhteensä euroa
Palkkakustannukset	22.500,00	30.000,00		Vertaa 52.500,00
Henkilösivukulut	13.050,00	17.400,00		Vertaa 30.450,00
Yleiskustannukset	26.307,00	35.076,00		61.383,00
Kotimaan matkakulut	1.000,00	1.500,00		2.500,00
Ulkomaan matkakulut				
Ostopalvelut				
Tarvikkeet ja aineistot				
Viestintäkulut	1.500,00	1.667,00		3.167,00
Arvonlisävero				
Henkilötyökuukaudet	3,00	4,00		7,00
Kustannusarvio yhteensä	64.360,00	85.647,00		150.007,00

Kirjallisuus

1. OHRA. Päätöksistä muutoksiin. Valtion ohjausjärjestelmän kehittäminen – hankkeen raportti ja toimenpidesuosituksset. Valtiovarainministeriö 1.12.2014 [\[1\]](#)
2. Antti Moisio, Jenni Kellokumpu: Lakihankkeiden vaikutusten arviointia pitää tehostaa. Helsingin Sanomat A5 6.5.2015.
3. Tijhuis, M.J., Pohjola, M.V., Gunnlaugsdóttir, H., Kalogeras, N., Leino, O., Luteijn, J.M., Magnússon, S.H., Odekerken, G., Poto, M., Tuomisto, J.T., Ueland, Ø., White, B.C., Holm, F., Verhagen, H., 2011. Looking beyond Borders: Integrating best practices in benefit-risk analysis into the field of food and nutrition. Food and Chemical Toxicology (2012) 50: 1: 77-93. [doi](#)
4. Pohjola MV, Leino O, Kollanus V, Tuomisto JT, Gunnlaugsdóttir H, Holm F, Kalogeras N, Luteijn JM, Magnússon SH, Odekerken G, Tijhuis MJ, Ueland O, White BC, Verhagen H. State of the art in benefit-risk analysis: Environmental health. Food Chem Toxicol. (2012) 50: 1: 40-55. [\[2\]](#)
5. Open Government Partnership [\[3\]](#)
6. Pohjola, M.V., Pohjola, P., Paavola, S., Bauters, M., Tuomisto, J.T., 2011b. Pragmatic knowledge services. Journal of Universal Computer Science 17, 472-497. [doi](#)
7. Pohjola MV, Tuomisto JT. Openness in participation, assessment, and policy making upon issues of environment and environmental health: a review of literature and recent project results. Environ Health. 2011 Jun 16;10:58. [\[4\]](#)
8. Tuomisto, Jouni T.; Pohjola, Mikko; Pohjola, Pasi. Avoin päätöksentekokäytäntö voisi parantaa tiedon hyödyntämistä. Yhteiskuntapolitiikka 1/2014, 66-75. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2014031821621>
9. Muuttujia ja avointa arviointia on tarkemmin kuvattu Opasnetin sivuilla <http://en.opasnet.org/w/Variable> ja http://en.opasnet.org/w/Open_assessment.
10. Mikko V. Pohjola, Pasi Pohjola, Marko Tainio, Jouni T. Tuomisto: Perspectives to Performance of Environment and Health Assessments and Models—From Outputs to Outcomes? (Review). Int. J. Environ. Res. Public Health 2013, 10, 2621-2642; [doi](#) .
11. Pita Spruijt, Anne B. Knol, Eleftheria Vasileiadouc, Jeroen Devilee, Erik Lebret, Arthur C. Petersen. Roles of scientists as policy advisers on complex issues: A literature review. Environmental Science & Policy 40 (2014): 16-25. [doi](#)